

mohl použití svého práva veta k zákonům, nýbrž že iniciativa k takovému kroku může vycházeti od samého presidenta.

Dobře vystihuje Adler (str. 85), že z ústavy neplyne jasné vyloučení nařizovacího práva jednotlivých ministrů. Rovněž správně vymezuje, do jaké míry lze kvalifikovati činnost výborů koaličních stran jako ústavní (str. 97).

Ve velmi pěkně zpracovaném oddílu o základních právech konstatuje Adler případně bezprostřední působnost § 106. úst. list. projevující se zrušením ustanovení spolkového zákona, které vylučuje ženy z politických spolků (str. 113).

Cenu Adlerova díla nesporně zvyšuje přísná objektivnost, vědecká snášenlivost (u nás velmi vzácná) a jasné podání.

Dr. Jar. Krejčí.

PAUL COHEN-PORTHEIM: ENGLAND, DIE UNBEKANNTE INSEL. Berlin, Klinkhardt & Biermann 1931. 253 str. Kč 55.—.

Většina obyvatelů evropské pevniny má o Anglii jen nejasné představy, jež jsou obyčejně snůškou nesprávně pochopených hesel. Autor chce z dějin, literatury, umění a politiky Anglie ukázati, jaký je dnešní Angličan a jak je třeba se dívati na Anglii a její říši. Tuto jeho úlohu usnadňuje nepřetržitá a stále živá tradice Anglie, znesnadňuje pak fakt, že dnešní Anglii i její národ vytvořilo mnoho různých složek a že i stavba jejího státu je velmi složitá.

Po úvodní kapitole o anglickém kraji a podnebí mluví autor o národech, jež vytvořily Anglii: mystických, fanatických, umělecky a nábožensky založených Keltech, od nichž pocházejí iracionální prvky Angličanovy povahy. Po nich přišli Sasové, sedláci, kteří odkázali Anglii lásku k venkovu, k vlastnímu domku, k uzavřenému životu, nedůvěru k cizímu, smysl pro jídlo a pití a pro materiální, praktické a solidní stránky života. Po nich dobývají Anglie Normani. S nimi přicházejí feudální systém, rytířství, vyšší kultura, ideál gentlemanství a aristokratismu. Jimi se končí doby invasí a vyhraňuje anglická povaha se všemi svými protivy: demokracie v aristokratické zemi, obchodní duch spojený s ideálem aristokratismu a měšťácký duch spojený s dobytelskými choutkami. Anglie nebyla vždy stranou evropské pevniny. Účastnila se s ní křížáckých výprav, měla středověké rytířství, básnictví a stavitelství jako ona, snažila se usaditi na pevnině. Avšak vytlačena z Francie odvrací se od pevniny a věci kontinentu (boj římské říše s papeži, třicetiletá válka) jsou jí cizí. Po porážce španělského loďstva 1588 má jediný úkol: vládu nad mořem a jedinou politiku vůči pevnině: zamezení jakoukoli koalici proti sobě. Zatím se vyvíjejí i vnitřní dějiny Anglie. Je v nich stálý zápas dvou směrů, jež nikdy nesplynuly: germánsko-saského omezeného, přímého a přísného selství (Comwell, puritánství) a normansko-francouzského feudalismu, kultivovaného, aristokratického, mravně volnějšího (katolictví). — Autor soudí, že hlavním znakem anglické povahy je potlačování citů nebo aspoň jejich výrazu. Sebeovládání je prvním pravidlem anglické výchovy: Never lose your temper. Angličan má též silnou potřebu osobní svobody, již omezuje zákony, konvencemi, které si sám dává. Je snášenlivý, neptá se po tom, co dělá druhý, ale ten musí zachovávat určité konvence. Tyto konvenční formy nejsou pokrytectvím, nýbrž symboly. Pravidla chování, jež platí jinde jen pro vyšší vrstvy, jsou v Anglii ideálem všech. »Způsoby dělají člověka« zní heslo Oxfordské koleje. Proto nezná Angličan v životě našich nařízení a zákazů — jeho zavazují zvyky a mravy. Angličanův životní názor je vážný, ale koriguje jej sklonem ke hře a humorem. Jím se brání i tragice života, kromě něho pak též sentimentálností, jež souvisí s jeho láskou k dětem a zvířatům. — Kapitoly o anglických městech (Londýn, Oxford, Cambridge) a venkovu říkají nám mnoho o tamním životě, vyučovacích methodách obou universitních měst, sportu jako výchovném prostředku. Poučná je kapitola o vládnoucí třídě society, její službě národu a její oblíbě.

V kapitole o zahraniční politice brání autor Anglii proti výtce perfidnosti. Žádná politika není prý morální, vždy hájí jen zájmu své země. Anglie byla prý jen chytřejší a prozíravější než jiné národy.

V koloniální politice brala, ale také dávala. Tato politika nebyla plánovitá, nýbrž přizpůsobovala se poměrům. Podle anglického rčení vznikla anglická říše řadou roztržitostí. — Dnešní Anglie je pacifistická, nevěří ve smysl evropské války, má zájem na znovuvybudování Evropy a její veřejné mínění silně podporuje Společnost národů.

Po zajímavých kapitolách o cizincích v Anglii, anglickém umění, literatuře a tisku shrnuje autor své soudy ve dvou kapitolách: Anglie a Evropa, Budoucnost. — Anglie žila vždy v jiné době než ostatní Evropa, byla sice její učitelkou, avšak nikdy ihned. (Má mnohem dříve vše, co Evropě přinesla až Velká Revoluce.) Ani dějiny Evropy se jí nedotýkají: teprve Napoleon ji vyruší tím, že ohrožuje její panství, ale reakce a revoluce r. 1830 a 1848 se jí nedotknou. V druhé polovině 19. století se stará jen o sebe, aby se stala obchodní a průmyslovou mocí. — Kulturně dala Anglie Evropě hodně: Shakespeare je otcem moderního evropského dramatu, angličtí romanopisci 18. století zakladateli evropského románu. Evropa přijala od Anglie politická zřízení, parlament, svobodu tisku, v novější době industrialisaci a organizaci obchodu. Civilisačně pak přejala její způsob života: výchovu, sport, život v přírodě, komfort. Anglická říše je autoru výrazem téhož ideálu, jež vyjadřují Oxford, society, parlamentní ústava: ideálu svobody, již mírní nerovnost, aristokracie s demokratickými rysy. Bílá rasa má podle autora zájem na zachování tohoto imperia, jež hájí (dnes proti komunismu) aristokratiismu bílé rasy, která vládne, třebaže je menšinou.

Cohenova knížka přináší, jak jsme viděli, mnoho bystrých postřehů a přispívá značně k porozumění Anglie, jež je opravdu ještě »neznámým ostrovem.«

Dr. Konstantin Jelínek.

BIBLIOGRAFIE.

ČESKÁ.

- Dyk* (Viktor). — Československá národní demokracie. Praha, Ústř. svaz čl. stud. 1931. 10 str.
- Friedmann* (Frant). — Strana židovská. Praha, Ústř. svaz čl. stud. 1931. 16 str.
- Fuchs* (Alfréd). — Autorita. Praha, Melantrich 1930. 133 str. 24.—.
- Hodža* (Milan). — Agrarism. Praha, Ústř. svaz. čl. stud. 1930. 16 str.
- Janin* (Maurice). — Pád carismu a konec ruské armády. Praha, Růžička 1931. 230 str. 45.—
- Koudelka* (Jar.). — 10.000 mil Spojenými státy. Praha, Svěcený 1930. 235 str. 19.—.
- Mendl* (Bedřich). — Hospodářský vývoj Evropy. V Praze, Stát. naklad. 1931. 173 str. 7.50.
- Michels* (Robert). — K sociologii polit. stranictví. V Praze, Orbis 1931. XIII-354 str. 65.—
- Neumann* (S. K.). — Krise národa. Praha, Girgal 1931. 72 str. 8.—.
- Mildschub* (Vilibald). — K naší otázce bytové. V Praze, Čes. národohospod. spol. 1931. 68 str.
- Modráček* (Fr.). — Lichva s obydlím a pozemková renta. Praha, Svěcený 1930. 31 str. 2.—.
- Moudrý* (Karel). — Poznámky k ideologii strany národně-socialistické. Praha, Ústř. svaz. čl. stud. 1930, 16 str.
- Munk* (Fr.). — Kartel, koncern, trust, co jsou a co znamenají. Praha, Svěcený 1930. 39 str. 2.50.
- Mzdy* a ceny. O mzdách a koupěschopnosti zaměstnanců u nás. Praha, Sociální ústav 1931. 143 str. 14.—.
- Penížek* (Josef). — Česká aktivita v letech 1878—1918. Díl. II. 1887—1897. Část. I. V Praze, Český čtenář 1931. 128 str. 12.—.
- Pergler* (Karel). — Ideologie Národní ligy. Praha, Ústř. svaz čl. stud. 1930. 11 str.
- Pimper* (Antonín). — O nacionalismu a novém slovanství. Praha, »Legie« 1930. 53 str. 6.—
- Sborník* dra Karla Kramáře k jeho 70. narozeninám. Praha, Praž. akc. tisk. 1931. 378 str. 60.—
- Slavík* (Jan). — Dějiny a přítomnost. Víra v Rakousko a věda historická. Praha, Svaz nár. osvob. 1931. 102 str. 6.—.
- Stivín* (Josef). — O ideologii sociální demokracie československé. Praha, Ústř. svaz čl. stud. 1930. 12 str.
- Šusta* (Josef). — Světová politika v letech 1871—1914. V. Vznik trojdohody a velmocenský výpad rakouský. V Praze, Vesmír 1930. 302 str.
- Tiso* (Jozef). — Ideologia slovenskej ľúdovej strany. Praha, Ústř. svaz čl. stud. 1930. 16 str.
- Urbaněk* (Rud.). — Věk poděbradský. III. V Praze, Laichter 1930. VII—1083 str. 112.
- Valina* (Fr.). — Československá obchodní politika od převratu. Praha 1930. 204 str. 30.—.
- Vilinskij* (Valerij S.). — Duch ruské církve. Praha, Kuncůf 1930. 434 str.
- Vozka* (Jar.). — Masaryk, dělnictvo a socialismus. Praha, Svěcený 1930. 31 str. 2.—.